Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 20 września 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Umowy zawierane z konsumentami – Dyrektywa 93/13/EWG – Nieuczciwe warunki umowne – Artykuł 4 ust. 2 i art. 5 – Obowiązek wyrażenia warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem – Artykuł 7 – Wszczynanie postępowań sądowych przez osoby lub organizacje mające uzasadniony interes w ochronie konsumentów przeciwko stosowaniu nieuczciwych warunków umownych – Uregulowanie krajowe uzależniające możliwość przystąpienia przez stowarzyszenie ochrony konsumentów do postępowania w charakterze interwenienta od zgody konsumenta – Kredyt konsumencki – Dyrektywa 87/102/EWG – Artykuł 4 ust. 2 – Obowiązek podania w umowie sporządzonej na piśmie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania – Umowa zawierająca jedynie równanie matematyczne stanowiące wzór na obliczenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, przy braku danych niezbędnych do przeprowadzenia tego obliczenia

W sprawie C-448/17

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Krajský súd v Prešove (sąd regionalny w Preszowie, Słowacja) postanowieniem z dnia 16 maja 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 lipca 2017 r., w postępowaniu:

EOS KSI Slovensko s. r. o.

przeciwko

Jánowi Dance,

Margicie Dankovej,

przy udziale:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: J. Malenovský, prezes izby, M. Safjan (sprawozdawca) i M. Vilaras, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Tanchev,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: słowacki.

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu rządu słowackiego przez B. Ricziovą, działającą w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Tokára i N. Ruiza Garcíę, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy EOS KSI Slovensko s. r. o. (zwaną dalej „EOS”) a Jánem Danką i Margitą Dankovą w przedmiocie żądania zapłaty kwot pozostałych do spłaty w ramach kredytu konsumenckiego.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 87/102

3 Artykuł 1 dyrektywy Rady 87/102/EWG z dnia 22 grudnia 1986 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących kredytu konsumenckiego (Dz.U. 1987, L 42, s. 48 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 1, s. 326), zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 98/7/WE z dnia 16 lutego 1998 r. (Dz.U. 1998, L 101, s. 17 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 4, s. 36) (zwanej dalej „dyrektywą 87/102”), stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do umów o kredyt konsumencki.

2. Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

d) »całkowity koszt kredytu konsumenckiego« oznacza wszystkie koszty łącznie z odsetkami i innymi opłatami, które konsument musi ponieść w związku z zaciągnięciem kredytu;

e) »efektywna [rzeczywista] roczna stopa oprocentowania« oznacza całkowity koszt kredytu konsumenckiego, wyrażony jako procent kwoty udzielonego kredytu przypadający na rok, obliczony zgodnie z art. 1a”.

4 Artykuł 1a dyrektywy 87/102 stanowi:

„1. a) Efektywna [rzeczywista] roczna stopa oprocentowania, która jest równoważna w stosunku rocznym, obecnej wartości wszystkich zobowiązań (pożyczki, spłaty i opłaty), przyszłych bądź obecnych, uzgodnionych między kredytodawcą i kredytobiorcą, jest obliczana zgodnie ze wzorem matematycznym określonym w załączniku II.;

b) W załączniku III przedstawiono cztery przykłady ilustrujące metodę obliczeń.

2. Do celów obliczania efektywnej [rzeczywistej] rocznej stopy oprocentowania jest ustalony »całkowity koszt kredytu konsumenckiego«, określony w art. 1 ust. 2 lit. d), z wyjątkiem następujących opłat […]:

[…]

4. a) Efektywna [rzeczywista] roczna stopa oprocentowania jest obliczana z chwilą zawierania umowy kredytowej, nie naruszając przepisów art. 3 dotyczącego reklam i ofert.;

b) Obliczenia będą przeprowadzane przy założeniu, że umowa kredytowa będzie ważna przez uzgodniony okres czasu, a kredytodawca i konsument wypełnią swoje zobowiązania stosownie do jej warunków i w uzgodnionym terminie.

[…]

6. W przypadku umów kredytowych zawierających przepisy dopuszczające zmianę stopy procentowej, odsetek oraz kwoty lub poziomu innych opłat wliczonych w efektywną [rzeczywistą] roczną stopę oprocentowania, ale niemożliwych do określenia w chwili obliczania stopy procentowej, efektywna [rzeczywista] roczna stopa oprocentowania będzie obliczana przy założeniu, że odsetki i inne opłaty pozostaną niezmienione i będą obowiązywać do końca umowy kredytowej.

[…]”.

5 Artykuł 4 tej dyrektywy stanowi w ust. 2:

„Umowa w formie pisemnej zawiera:

a) określenie [rzeczywistej] rocznej stopy oprocentowania;

b) określenie warunków, na jakich [rzeczywista] roczna stopa oprocentowania może zostać zmieniona;

[…]”.

6 Dyrektywa 87/102 została uchylona z dniem 11 czerwca 2010 r. na podstawie art. 29 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. 2008, L 133, s. 66; sprostowanie: Dz.U. 2009, L 207, s. 14). Z uwagi na to, kiedy miały miejsce okoliczności faktyczne sprawy w postępowaniu głównym, w niniejszym wypadku zastosowanie ma wciąż dyrektywa 87/102.

Dyrektywa 93/13

7 Artykuł 1 ust. 2 dyrektywy 93/13 stanowi:

„Warunki umowy odzwierciedlające [bezwzględnie] obowiązujące przepisy ustawowe lub wykonawcze oraz postanowienia lub zasady konwencji międzynarodowych, których stroną są państwa członkowskie lub [Unia Europejska], zwłaszcza w dziedzinie transportu, nie będą podlegały przepisom niniejszej dyrektywy".

8 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy brzmi następująco:

„Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę, wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta".

9 Artykuł 4 omawianej dyrektywy stanowi:

„1. Nie naruszając przepisów art. 7, nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy i z odniesieniem, w momencie zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna.

2. Ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem".

10 Artykuł 5 tej dyrektywy brzmi następująco:

„W przypadku umów, w których wszystkie lub niektóre z przedstawianych konsumentowi warunków wyrażone są na piśmie, warunki te muszą zawsze być sporządzone prostym i zrozumiałym językiem. Wszelkie wątpliwości co do treści warunku należy interpretować na korzyść konsumenta. Powyższa zasada interpretacji nie ma zastosowania w kontekście procedury ustanowionej w art. 7 ust. 2".

11 Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stanowi:

„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków".

12 Artykuł 7 omawianej dyrektywy stanowi:

„1. Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami.

2. Środki określone w ust. 1 obejmują postanowienia, według których osoby i organizacje mające uzasadniony interes na mocy prawa krajowego, związany z ochroną konsumentów, będą mogły wszcząć postępowanie zgodnie z właściwym prawem krajowym przed sądami lub przed organami administracyjnymi mającymi odpowiednie kwalifikacje do decydowania, czy warunki umowy sporządzone do celów ogólnego wykorzystania są nieuczciwe; co umożliwi powyższym osobom i organizacjom podjęcie stosownych i skutecznych środków w celu zapobieżenia stałemu stosowaniu takich warunków.

3. W poszanowaniu przepisów prawa krajowego prawne środki zabezpieczające określone w ust. 2 można skierować oddzielnie lub łącznie przeciwko kilku sprzedawcom lub dostawcom [przedsiębiorcom] z tego samego sektora gospodarki lub przeciwko ich stowarzyszeniom, które stosują lub zalecają stosowanie tych samych lub podobnych ogólnych warunków umowy".

13 Artykuł 8 omawianej dyrektywy stanowi:

„W celu zapewnienia wyższego stopnia ochrony konsumenta państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać bardziej rygorystyczne przepisy prawne zgodne z traktatem w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą".

Prawo słowackie

14 Artykuł 53a Občiansky zákonník (słowackiego kodeksu cywilnego), który stanowi transpozycję art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, zakazuje przedsiębiorcom stosowania warunku umownego, który został uznany za nieuczciwy przez sąd w orzeczeniu wydanym w ramach sporu w dziedzinie prawa konsumenckiego. Przepis ten wymaga jednak, by to konsument wszczął spór lub, jeżeli jest stroną pozwaną, by złożył pismo procesowe.

15 Artykuł 93 zákon č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok (ustawy nr 99/1963 – kodeks postępowania cywilnego) w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym (zwanej dalej „kodeksem postępowania cywilnego") stanowi:

„1. Do postępowania może przystąpić jako interwenient popierający żądania strony powodowej lub strony pozwanej osoba, która ma interes prawny w rozstrzygnięciu tego postępowania […].

2. Do postępowania może również przystąpić jako interwenient popierający żądania strony powodowej lub pozwanej osoba prawna, której działalność ma za przedmiot ochronę praw na mocy przepisu szczególnego.

3. Osoba ta przystępuje do postępowania jako interwenient z własnej inicjatywy lub na wniosek strony przekazany przez sąd. Sąd rozstrzyga w przedmiocie dopuszczalności interwencji tylko wtedy, gdy otrzyma wniosek w tym przedmiocie.

4. W ramach postępowania interwenient ma te same prawa i obowiązki co strona postępowania. Działa on jednak tylko we własnym imieniu. Jeżeli jego działania są sprzeczne z działaniami strony, którą interwenient popiera, sąd ocenia je po zbadaniu wszystkich okoliczności".

16 Artykuł 172 kodeksu postępowania cywilnego stanowi:

„1. Sąd może bez wyraźnego żądania powoda i bez wysłuchania pozwanego wystawić nakaz zapłaty, jeśli w powództwie powołano się na prawo do zapłaty sumy pieniężnej w oparciu o okoliczności podniesione przez skarżącego. W nakazie zapłaty sąd zobowiązuje pozwanego do zapłaty powodowi wymagalnej wierzytelności i kosztów sądowych w ciągu piętnastu dni od daty doręczenia nakazu, lub do złożenia sprzeciwu w tym terminie w sądzie, który wydał nakaz zapłaty. Sprzeciw od nakazu zapłaty musi być uzasadniony pod względem merytorycznym. […]

[…]

3. Jeżeli sąd nie wyda nakazu zapłaty, zarządza przeprowadzenie rozprawy.

[…]

7. Jeżeli pozew zawiera roszczenie w części oczywiście sprzeczne z prawem, sąd za zgodą powoda wydaje nakaz zapłaty jedynie w odniesieniu do części nieobjętej tą sprzecznością z prawem. Po wyrażeniu takiej zgody przez powoda przedmiotem postępowania jest już tylko dana część roszczenia, a sąd nie orzeka w przedmiocie pozostałej części. Przedmiotem postępowania jest nadal, nawet po wydaniu nakazu zapłaty, część roszczenia, na podstawie której sąd orzekał, wydając wspomniany nakaz zapłaty. Przepis ten stosuje się również w przypadku złożenia sprzeciwu.

[…]

9. W przypadku roszczenia zapłaty sumy pieniężnej z tytułu umowy zawartej z konsumentem i w przypadku gdy strona pozwana jest konsumentem, sąd nie wydaje nakazu zapłaty, jeżeli umowa zawiera nieuczciwe warunki".

17 Zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. g) ustawy nr 258/2001 o kredycie konsumenckim, mającej zastosowanie do okoliczności faktycznych postępowania głównego, uznaje się, że umowa kredytu konsumenckiego, która nie wskazuje rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (zwanej dalej „RRSO"), nie daje podstawy do naliczenia odsetek ani kosztów.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

18 W dniu 24 października 2005 r. J. Danko zawarł z Všeobecná úverová banka a.s. odnawialną umowę kredytu konsumenckiego na kwotę 30 000 SKK (koron słowackich) (ok. 995 EUR). Kredytodawca dokonał następnie cesji swej wierzytelności wynikającej z tej umowy na EOS, spółkę zajmującą się windykacją wierzytelności.

19 Z postanowienia odsyłającego wynika, że w rozpatrywanej w postępowaniu głównym umowie nie podano RRSO, a jedynie matematyczne równanie stanowiące wzór na obliczenie RRSO, bez wskazania danych niezbędnych do przeprowadzenia tego obliczenia.

20 Powołując się na niewykonanie przez kredytobiorcę wspomnianej umowy, EOS wniosła do Okresný súd Humenné (sądu rejonowego w Humenné, Słowacja) pozew o zapłatę kwoty 1123,12 EUR powiększonej o odsetki za zwłokę w wysokości 9,5%. Wniosła ona w tym względzie o wydanie nakazu zapłaty na podstawie art. 172 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego, który przewiduje tryb przyspieszony polegający na tym, że orzeczenie co do istoty sprawy wydaje się bez przeprowadzenia rozprawy, bez przeprowadzania dowodów, jedynie na podstawie twierdzeń powoda.

21 W dniu 24 sierpnia 2012 r. Okresný súd Humenné (sąd rejonowy w Humenné) wydał żądany nakaz zapłaty. Nakaz ten został wydany nie przez sędziego, tylko przez urzędnika. Wskazany sąd nie uwzględnił okoliczności, że w rozpatrywanej w postępowaniu głównym umowie nie podano RRSO, i nie zbadał ewentualnego nieuczciwego charakteru warunków umowy.

22 Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, słowackie stowarzyszenie ochrony konsumentów (zwane dalej „HOOS"), występujące w charakterze interwenienta popierającego prawa J. Danki i M. Dankovej, wniosło sprzeciw od nakazu zapłaty.

23 W drodze postanowienia z dnia 17 stycznia 2013 r. Okresný súd Humenné (sąd rejonowy w Humenné) odrzucił ten sprzeciw ze względu na to, że sam konsument nie wniósł sprzeciwu, przez co nie zostały spełnione przesłanki udziału HOOS w postępowaniu w charakterze interwenienta.

24 HOOS wystąpił do Krajský súd v Prešove (sądu regionalnego w Preszowie, Słowacja), który w drodze postanowienia z dnia 30 września 2013 r. uchylił wspomniane w poprzednim punkcie postanowienie i zobowiązał Okresný súd Humenné (sąd regionalny w Humenné) do przeprowadzenia rozprawy, przeprowadzenia dowodów i ponownego orzeczenia co do istoty sprawy, po uprzednim

przeprowadzeniu sądowej kontroli warunków rozpatrywanej w postępowaniu głównym umowy kredytu. Krajský súd v Prešove (sąd regionalny w Preszowie) dopuścił sprzeciw HOOS ze względu na to, że stowarzyszenie to ma te same prawa co konsument kredytobiorca, oraz uznał, że sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym nie można objąć trybem przyspieszonym, gdyż wyklucza on przeprowadzenie rozprawy i dowodów.

25 Prokurator generalny (Słowacja) wniósł nadzwyczajną skargę kasacyjną na postanowienie Krajský súd v Prešove (sądu regionalnego w Preszowie) do Najvyšší súd (sądu najwyższego, Słowacja).

26 W drodze postanowienia z dnia 10 marca 2015 r. Najvyšší súd (sąd najwyższy) uchylił postanowienie Krajský súd v Prešove (sądu regionalnego w Preszowie) i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania. Najvyšší súd (sąd najwyższy) stwierdził, że interwencja stowarzyszenia ochrony konsumentów może spełnić swój cel dopiero po powstaniu sporu, czyli dopiero po tym, jak konsument wniesie sprzeciw od nakazu zapłaty.

27 Krajský súd v Prešove (sąd regionalny w Preszowie) zastanawia się, czy uregulowanie krajowe jest zgodne z przewidzianą w prawie Unii zasadą równoważności w zakresie warunków, na których stowarzyszenie ochrony konsumentów może uczestniczyć w postępowaniu jako interwenient w interesie konsumenta w zestawieniu z ogólnymi zasadami prawa słowackiego dotyczącymi interwencji w interesie strony pozwanej.

28 W tym względzie sąd odsyłający podnosi, że w razie gdy pozwany w sporze konsument pozostaje, w ramach postępowania służącego spowodowaniu zaprzestania stosowania nieuczciwych warunków w umowach zawieranych z przedsiębiorcą, o którym to postępowaniu mowa jest w art. 53a kodeksu cywilnego, nieświadomy i bierny, oraz gdy nie można się z nim skontaktować, jego prawa nie podlegałyby należytej ochronie, gdyby sąd, do którego wpłynął wniosek o wydanie nakazu zapłaty, musiał zaniechać kontroli nieuczciwego charakteru danych warunków umownych.

29 Przepisy prawa słowackiego nie pozwalają tymczasem na przystąpienie przez stowarzyszenie ochrony konsumentów do postępowania w charakterze interwenienta w interesie konsumenta, gdyż przepisy te wymagają, aby:

– konsument wyraził na tę interwencję zgodę na piśmie;

– zarzuty obrony podnoszone przez to stowarzyszenie zostały również zatwierdzone przez konsumenta jako pozwanego;

– konsument wyraził zgodę na to, by takie stowarzyszenie mogło wnieść środek odwoławczy od dotyczącego go orzeczenia sądowego.

30 W ocenie sądu odsyłającego w postępowaniu głównym prawo słowackie zostało zastosowane w sposób mniej korzystny, niż gdyby chodziło o sytuację niezawierającą żadnego elementu podlegającego prawu Unii, z naruszeniem orzecznictwa wypracowanego wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 r., Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, pkt 46). W sytuacji nieobjętej zakresem prawa Unii spór powstaje bowiem w dniu złożenia pisma wszczynającego postępowanie przed sądem krajowym, przez co interwenient jest uprawniony do przystąpienia do sprawy od początku tego postępowania.

31 Wreszcie, w odniesieniu do rozpatrywanego w postępowaniu głównym warunku umownego dotyczącego RRSO, sąd odsyłający uważa, że nie jest on przejrzysty i narusza dobre obyczaje, w związku z czym zgodnie z prawem słowackim należałoby uznać, że rozpatrywany w postępowaniu głównym kredyt nie daje podstawy do naliczenia odsetek ani kosztów. W opinii tego sądu taka sankcja byłaby proporcjonalna i zniechęcająca w świetle wymogów określonych przez Trybunał w wyroku z dnia 9 listopada 2016 r., Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, pkt 65, 69).

32 W tych okolicznościach Krajský súd v Prešove (sąd regionalny w Preszowie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy w świetle wyroku [z dnia 27 lutego 2014 r., Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101)], i uwag [Trybunału] wyrażonych również w pkt 46 [tego wyroku], sprzeczne z wynikającą z prawa Unii zasadą równoważności są przepisy prawne, które w ramach równoważności interesów chronionych ustawowo i ochrony praw konsumenta przed nieuczciwymi warunkami umownymi nie pozwalają, bez zgody pozwanego konsumenta, osobie prawnej, której przedmiot działalności stanowi zbiorowa ochrona konsumentów przed nieuczciwymi warunkami umownymi i która realizuje cel przewidziany w art. 7 ust. 1 dyrektywy [93/13] transponowanym przez art. 53a ust. 1 i 2 kodeksu cywilnego, na uczestnictwo w charakterze interwenienta ubocznego w postępowaniu sądowym od momentu jego rozpoczęcia i skuteczne wykorzystywanie na rzecz konsumenta środków zaskarżenia i obrony przed sądem w celu zapewniania w ramach tego postępowania ochrony przed regularnym stosowaniem nieuczciwych warunków umownych, podczas gdy w innych wypadkach przystępujący do postępowania sądowego interwenient uboczny popierający żądania pozwanego mający interes w ustaleniu prawa podmiotowego (majątkowego) przedmiotu postępowania, nie potrzebuje, w odróżnieniu od stowarzyszenia ochrony praw konsumentów, zgody pozwanego, na którego rzecz działa, aby uczestniczyć w postępowaniu sądowym od jego rozpoczęcia i skutecznie wykorzystywać na rzecz pozwanego środki zaskarżenia i obrony przed sądem?

2) Czy zwrot »wyrażone prostym i zrozumiałym językiem« zawarty w art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 również w świetle [wyroków: z dnia 30 kwietnia 2014 r., Kásler i Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282) i z dnia 23 kwietnia 2015 r., Van Hove (C-96/14, EU:C:2015:262)] należy interpretować w ten sposób, że nie można uznać, iż warunek umowny jest wyrażony »prostym i zrozumiałym językiem« – czego prawną konsekwencją jest objęcie go badaniem przez sąd nieuczciwego charakteru z urzędu – także w wypadku gdy sama instytucja prawna (instrument), którą reguluje, jest skomplikowana, jej następstwa prawne są trudne do przewidzenia przez przeciętnego konsumenta a dla jej zrozumienia jest zasadniczo potrzebne profesjonalne doradztwo prawne, którego koszty nie są proporcjonalne do wartości świadczenia uzyskiwanego przez konsumenta na podstawie umowy?

3) Czy – w wypadku gdy o prawach wynikających z umowy konsumenckiej, dochodzonych względem konsumenta jako strony pozwanej, sąd orzeka jedynie na podstawie oświadczeń powoda, wydając nakaz zapłaty w ramach postępowania uproszczonego, i nie stosuje w postępowaniu w żaden sposób art. 172 ust. 9 kodeksu postępowania cywilnego, który wyklucza wydanie nakazu zapłaty w wypadku istnienia nieuczciwych warunków umownych w umowie konsumenckiej – nie są sprzeczne z prawem Unii przepisy państwa członkowskiego, które, biorąc pod uwagę krótki termin na wniesienie sprzeciwu lub ewentualny brak możliwości skontaktowania się z konsumentem albo jego bezczynność, nie umożliwiają stowarzyszeniu ochrony konsumentów, zdolnemu i upoważnionemu do realizacji celu wyrażonego w art. 7 ust. 1 dyrektywy [93/13], transponowanym przez art. 53a ust. 1 i 2 kodeksu cywilnego, skutecznego dochodzenia bez zgody konsumenta (bez wyraźnej odmowy konsumenta) jedynej możliwości ochrony konsumenta w formie sprzeciwu od nakazu zapłaty, w wypadku gdy sąd nie czyni zadość obowiązkowi, o którym mowa w art. 172 ust. 9 kodeksu postępowania cywilnego?

4) Czy dla udzielenia odpowiedzi na pytania drugie i trzecie znaczenie może mieć okoliczność, że w słowackim porządku prawnym konsumentowi nie przysługuje prawo do obowiązkowej pomocy prawnej i że jego niewiedza w dziedzinie, wobec braku reprezentacji przez prawnika, niesie znaczne ryzyko, że nie uświadomi on sobie nieuczciwego charakteru warunków umownych i nie będzie działać w sposób umożliwiający interwencję na jego rzecz w postępowaniu sądowym stowarzyszenia ochrony konsumentów zdolnego i upoważnionego do realizacji celu wyrażonego w art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, transponowanym przez art. 53a ust. 1 i 2 kodeksu cywilnego?

5) Czy z prawem Unii i z wymogiem oceny wszelkich okoliczności sprawy przewidzianym w art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie jest sprzeczny przepis taki jak przepis dotyczący postępowania uproszczonego w przedmiocie wydania nakazu zapłaty (art. 172 ust. 1 i nast. kodeksu postępowania cywilnego), który pozwala: 1) przyznać przedsiębiorcy, ze skutkiem wyroku, prawo do świadczenia pieniężnego, 2) w postępowaniu uproszczonym, 3) przed urzędnikiem administrującym sądem, 4) jedynie na podstawie oświadczeń przedsiębiorcy, i 5) bez zbierania dowodów i w sytuacji gdy 6) konsument nie jest reprezentowany przez prawnika, 7) a jego obrony nie może podjąć się skutecznie, bez jego zgody, stowarzyszenie ochrony konsumentów zdolne i upoważnione do realizacji celu wyrażonego w art. 7 ust. 1 dyrektywy [93/13], transponowanym przez art. 53a ust. 1 i 2 kodeksu cywilnego?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

33 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, które nie zezwala organizacjom ochrony konsumentów na przystąpienie w charakterze interwenienta, w interesie konsumenta, do postępowania w sprawie nakazu zapłaty dotyczącego indywidualnego konsumenta oraz na wniesienie sprzeciwu od takiego nakazu w braku zakwestionowania go przez danego konsumenta.

34 W tym względzie należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić, aby istniały stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych z konsumentami. Z art. 7 ust. 2 tej dyrektywy wynika, że środki te obejmują możliwość wszczynania przez osoby lub organizacje mające uzasadniony interes w ochronie konsumentów postępowań sądowych mających na celu ustalenie, czy warunki umowne, opracowane z myślą o ich powszechnym wykorzystaniu, mają nieuczciwy charakter, i doprowadzenia w stosownym wypadku do ich zakazania (wyrok z dnia 27 lutego 2014 r., Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

35 Jednak ani dyrektywa 93/13, ani następujące późniejsze dyrektywy uzupełniające regulacje w zakresie ochrony konsumentów nie zawierają przepisów regulujących rolę, jaką można lub należy powierzyć stowarzyszeniom ochrony konsumentów w ramach sporów indywidualnych z udziałem konsumenta. Zatem dyrektywa 93/13 nie reguluje kwestii, czy takie stowarzyszenia powinny mieć prawo dopuszczenia do takich sporów indywidualnych w charakterze interwenienta popierającego konsumentów (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2014 r., Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, pkt 45).

36 Wynika z tego, że w braku uregulowania unijnego odnośnie do możliwości interwencji stowarzyszeń ochrony konsumentów w sporach indywidualnych z udziałem konsumentów przyjęcie stosownych reguł w tym względzie należy, zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej, do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego, pod warunkiem jednak, że nie będą one mniej korzystne niż reguły regulujące podobne sytuacje podlegające prawu krajowemu (zasada równoważności) i że nie uczynią wykonywania praw przyznanych w prawie Unii praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym (zasada skuteczności) (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2014 r., Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, pkt 46).

37 W odniesieniu w pierwszej kolejności do zasady równoważności sąd odsyłający wskazuje, że przesłanki, od których zgodnie z rozpatrywanym w postępowaniu głównym uregulowaniem krajowym zależy możliwość dopuszczenia stowarzyszenia ochrony konsumentów do postępowania w charakterze interwenienta, są bardziej korzystne, gdy sprawa zostanie wszczęta wyłącznie na podstawie prawa

wewnętrznego, niż gdy dzieje się to na podstawie prawa Unii. W sytuacji pozbawionej elementów objętych zakresem prawa Unii spór powstaje bowiem zgodnie z krajowymi przepisami w dniu złożenia pisma wszczynającego postępowanie przed sądem, przez co interwenient jest uprawniony do przystąpienia do sprawy od początku tego postępowania, natomiast, jak widać w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, która jest objęta zakresem prawa Unii, spór powstaje dopiero z chwilą wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, przez co dane stowarzyszenie ochrony konsumentów może przystąpić do sprawy w charakterze interwenienta dopiero z chwilą złożenia sprzeciwu.

38 W tym względzie należy przypomnieć, że poszanowanie zasady równoważności wymaga jednakowego stosowania przepisu krajowego do postępowań opartych na prawie Unii oraz do postępowań opartych na prawie krajowym (zob. podobnie wyrok z dnia 20 października 2016 r., Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, pkt 30).

39 Zasadę tę należy zatem interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie obowiązywaniu uregulowania krajowego, poddającego interwencje stowarzyszeń ochrony konsumentów w sporach objętych zakresem prawa Unii mniej korzystnym warunkom niż warunki mające zastosowanie do sporów z zakresu wyłącznie prawa wewnętrznego.

40 Choć w uwagach na piśmie rząd słowacki twierdzi, że odmienne stosowanie krajowych zasad wskazanych przez sąd odsyłający nie zależy od tego, czy spór ma powiązanie z prawem Unii, tylko wynika z odmiennego charakteru danych postępowań, to jednak sąd odsyłający, któremu bezpośrednio znane są reguły procesowe dotyczące skarg w wewnętrznym porządku prawnym, powinien sprawdzić, czy w zawisłej przed nim sprawie została dochowana zasada równoważności, poprzez przeprowadzenie analizy danych postępowań pod kątem ich przedmiotu, stosunku prawnego leżącego u ich podstaw oraz ich zasadniczych elementów.

41 Jeżeli chodzi w drugiej kolejności o zasadę skuteczności, Trybunał orzekł już, że odmowa dopuszczenia interwencji stowarzyszenia ochrony konsumentów w postępowaniu przeciwko konsumentowi pozostaje bez wpływu na przysługujące temu stowarzyszeniu prawo do skutecznego środka prawnego mającego na celu obronę jego praw jako stowarzyszenia tego typu, a zwłaszcza jego praw do wniesienia powództwa zbiorowego przyznanych mu w art. 7 ust. 2 dyrektywy 93/13. Poza tym należy dodać, że zgodnie z uregulowaniem krajowym rozpatrywanym w postępowaniu głównym, stowarzyszenie może bezpośrednio reprezentować takiego konsumenta w każdym postępowaniu, w tym egzekucyjnym, na podstawie udzielonego przez tego konsumenta pełnomocnictwa (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2014 r., Pohotovosť, C-470/12, EU:C:2014:101, pkt 54, 55).

42 W tych okolicznościach nie można stwierdzić naruszenia przez rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowanie krajowe zasady skuteczności w odniesieniu do prawa stowarzyszeń ochrony konsumentów do przystąpienia w charakterze interwenienta do sporów z udziałem konsumentów w sytuacji takiej, jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym.

43 W związku z powyższym odpowiedź na pytanie pierwsze powinna brzmieć: dyrektywę 93/13 w związku z zasadą równoważności należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, które nie zezwala organizacji ochrony konsumentów na przystąpienie do sprawy w charakterze interwenienta, w interesie konsumenta, w postępowaniu w sprawie nakazu zapłaty dotyczącego indywidualnego konsumenta oraz na wniesienie sprzeciwu od takiego nakazu w braku zakwestionowania go przez danego konsumenta, w wypadku gdy to uregulowanie faktycznie poddaje interwencje stowarzyszeń ochrony konsumentów w sporach objętych zakresem prawa Unii mniej korzystnym warunkom niż warunki mające zastosowanie do sporów z zakresu wyłącznie prawa wewnętrznego, co powinien sprawdzić sąd odsyłający.

W przedmiocie pytań od trzeciego do piątego

44 W pytaniach od trzeciego do piątego, które należy rozpatrywać łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie obowiązywaniu uregulowania krajowego, takiego jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, mimo że przewiduje kontrolę nieuczciwego charakteru warunków zawartych w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem na etapie wydania nakazu zapłaty wobec konsumenta, to po pierwsze, nadaje urzędnikowi administracji sądu, niemającemu statusu sędziego, kompetencje do wydania tego nakazu zapłaty, a po drugie, ogranicza do piętnastu dni termin na wniesienie sprzeciwu i wymaga, by był on uzasadniony pod względem merytorycznym.

45 W tym względzie należy przypomnieć, że skuteczna ochrona praw wynikających z dyrektywy 93/13 może zostać zagwarantowana jedynie pod warunkiem, że krajowe prawo procesowe umożliwia w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty lub postępowania egzekucyjnego w przedmiocie nakazu zapłaty kontrolę przez sąd z urzędu potencjalnie nieuczciwych warunków danej umowy (zob. podobnie wyrok z dnia 18 lutego 2016 r., Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, pkt 45, 46).

46 Zatem, w sytuacji gdy na etapie wykonania nakazu zapłaty nie przewidziano jakiejkolwiek kontroli przez sąd z urzędu potencjalnie nieuczciwych warunków zawartych w danej umowie, należy uznać, że przepisy krajowe mogą zagrażać skuteczności ochrony zamierzonej przez dyrektywę 93/13, jeżeli przepisy te nie przewidują takiej kontroli na etapie wydawania nakazu zapłaty lub jeżeli taka kontrola przewidziana jest jedynie na etapie sprzeciwu wobec wydanego nakazu, o ile istnieje znaczne ryzyko, że dany konsument nie wniesie koniecznego sprzeciwu albo ze względu na to, że określony w tym celu termin jest bardzo krótki, albo z uwagi na koszt postępowania przed sądem w stosunku do kwoty kwestionowanego długu, albo też ze względu na to, że ustawodawstwo krajowe nie przewiduje obowiązku dostarczenia mu informacji niezbędnych do ustalenia przez niego zakresu swoich praw (zob. analogicznie wyroki: z dnia 14 czerwca 2012 r., Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, pkt 54; z dnia 18 lutego 2016 r., Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, pkt 52).

47 W niniejszym wypadku art. 172 ust. 9 kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że w razie roszczenia zapłaty sumy pieniężnej z tytułu umowy zawartej z konsumentem i w wypadku gdy strona pozwana jest konsumentem, sąd nie wydaje nakazu zapłaty, jeżeli umowa zawiera nieuczciwe warunki.

48 Sąd odsyłający wskazuje jednakże, że krajowe uregulowania powierzają kompetencje w zakresie wydawania nakazów zapłaty urzędnikowi sądowemu niemającemu statusu sędziego.

49 W tym względzie należy wskazać, że ochrona skuteczności (effet utile) dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie temu, by krajowa regulacja dopuszczała wydanie nakazu zapłaty, jeżeli konsumentowi w żadnym momencie postępowania nie przysługuje gwarancja, że sąd przeprowadzi kontrolę braku nieuczciwych warunków w danej umowie (zob. podobnie wyrok z dnia 18 lutego 2016 r., Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, pkt 45).

50 W związku z tym okoliczność, że uregulowanie krajowe nadaje kompetencje w zakresie wydawania nakazów zapłaty urzędnikowi niemającemu statusu sędziego nie może podważyć skuteczności (effet utile) dyrektywy 93/13, o ile sądowa kontrola braku nieuczciwego warunku w umowie zostanie przewidziana na etapie wykonania nakazu zapłaty lub w razie sprzeciwu od niego.

51 Przy tym, jak już przypomniano w pkt 46 niniejszego wyroku, istnienie takiej kontroli na etapie sprzeciwu pozwala zachować skuteczność (effet utile) dyrektywy 93/13 tylko wtedy, gdy konsumenci nie są zniechęceni do wniesienia tegoż sprzeciwu.

52 Tymczasem w niniejszym wypadku rozpatrywane w postępowaniu głównym uregulowanie krajowe przewiduje zaledwie piętnastodniowy termin, w którym konsument może złożyć sprzeciw od nakazu zapłaty, a ponadto wymaga, by uzasadnił on sprzeciw co do meritum.

53 W związku z tym przy takim uregulowaniu istnieje znaczące ryzyko, że zainteresowany konsument nie wniesie sprzeciwu i że w następstwie tego kontrola sądowa braku nieuczciwego warunku w danej umowie nie będzie mogła mieć miejsca.

54 W świetle tych wywodów odpowiedź na pytania od trzeciego do piątego powinna brzmieć: dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie obowiązywaniu uregulowania krajowego, takiego jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, mimo że przewiduje kontrolę nieuczciwego charakteru warunków zawartych w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem na etapie wydania nakazu zapłaty wobec konsumenta, to po pierwsze, nadaje urzędnikowi administracji sądu, niemającemu statusu sędziego, kompetencje do wydania tego nakazu zapłaty, a po drugie, ogranicza do piętnastu dni termin na wniesienie sprzeciwu i wymaga, by był on uzasadniony pod względem merytorycznym, w wypadku gdy taka kontrola z urzędu nie jest przewidziana na etapie wykonania tego nakazu, co powinien sprawdzić sąd odsyłający.

W przedmiocie pytania drugiego

W przedmiocie dopuszczalności

55 W uwagach na piśmie rząd słowacki utrzymuje w istocie, że pytanie to ma charakter hipotetyczny, gdyż ewentualne uznanie przez sąd odsyłający legitymacji HOOS powodowałoby uchylenie postanowienia Okresný súd Humenné (sądu rejonowego w Humenné) z dnia 17 stycznia 2013 r. i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania. Zatem sąd odsyłający nie będzie się wypowiadał w przedmiocie nieuczciwego charakteru danego warunku umownego.

56 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny – a prawidłowość tego ustalenia nie podlega ocenie Trybunału – korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odrzucenie przez Trybunał wniosku sądu krajowego jest możliwe tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 21 września 2017 r., Malta Dental Technologists Association i Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).

57 Ponadto to do sądu krajowego należy podjęcie decyzji, na którym etapie postępowania należy przedłożyć Trybunałowi pytania prejudycjalne (wyrok z dnia 21 września 2017 r., Malta Dental Technologists Association i Reynaud, C-125/16, EU:C:2017:707, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

58 W świetle tego orzecznictwa, a także zważywszy na odpowiedź udzieloną na pytania pierwsze, trzecie, czwarte i piąte, należy stwierdzić, że pytanie drugie jest dopuszczalne.

Co do istoty

59 W pytaniu drugim sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że warunek umowy kredytu konsumenckiego dotyczący kosztu kredytu należy uznać za wyrażony prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu tego przepisu, jeśli w tej

umowie, po pierwsze, nie podano RRSO, a jedynie matematyczne równanie stanowiące wzór na obliczenie RRSO, przy czym nie podano danych niezbędnych do przeprowadzenia tego obliczenia, a po drugie, nie wskazano stopy oprocentowania.

60 Należy przypomnieć na wstępie, że art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 stanowi, że ocena nieuczciwego charakteru warunków umowy zawartej z konsumentem nie dotyczy ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem.

61 W tym względzie Trybunał miał już sposobność wyjaśnienia, że wymogu przejrzystości warunków umownych, przypomnianego również w art. 5 owej dyrektywy, nie można zawężać do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym, lecz przeciwnie, z uwagi na to, że ustanowiony przez wspomnianą dyrektywę system ochrony opiera się na założeniu, iż konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażenia warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem i w konsekwencji przejrzystości musi podlegać wykładni rozszerzającej (wyrok z dnia 20 września 2017 r., Andriciuc i in., C-186/16, EU:C:2017:703, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

62 Wynika z tego, że aby ustalić, czy warunek umowy kredytu dotyczący kosztu tego kredytu, który z tego tytułu dotyczy głównego przedmiotu tej umowy, jest wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, należy brać pod uwagę całość przepisów prawa Unii określających obowiązki w zakresie informowania konsumentów, które mogą znajdować zastosowanie do danej umowy.

63 Trybunał orzekł już zaś, w odniesieniu do dyrektywy 87/102, że zważywszy na zamierzony w tej dyrektywie cel ochrony konsumenta przed niesprawiedliwymi warunkami kredytu oraz w celu umożliwienia mu, przy zawarciu umowy, zapoznania się w pełni z warunkami przyszłego wykonania tej umowy, art. 4 wspomnianej dyrektywy wymaga, by kredytobiorca posiadał wszystkie informacje, które mogą mieć wpływ na zakres jego zobowiązania (wyrok z dnia 9 lipca 2015 r., Bucura, C-348/14, niepublikowany, EU:C:2015:447, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

64 Artykuł 4 ust. 1 i ust. 2 dyrektywy 87/102 stanowi, że umowy kredytu są zawierane na piśmie i że ta zawarta na piśmie umowa zawiera określenie RRSO oraz warunków, na jakich ta ostatnia może zostać zmieniona. Artykuł 1a tej dyrektywy określa szczegółowy sposób obliczania RRSO i uściśla w swym ust. 4 lit. a), że ta ostatnia jest obliczana „z chwilą zawierania umowy kredytowej". To poinformowanie konsumenta o łącznym koszcie kredytu w postaci stopy obliczanej za pomocą swoistej formuły matematycznej jest więc niezmiernie istotne (zob. podobnie postanowienie z dnia 16 listopada 2010 r., Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, pkt 69, 70).

65 Tak więc brak podania w umowie kredytu RRSO może stanowić rozstrzygający element w ramach badania przez dany sąd krajowy, czy warunek umowny dotyczy kosztu kredytu jest wyrażony prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu art. 4 dyrektywy 93/13. Jeśli tak nie jest, ów sąd krajowy ma prawo dokonać oceny nieuczciwego charakteru takiego warunku umownego w rozumieniu art. 3 tej dyrektywy (zob. podobnie postanowienie z dnia 16 listopada 2010 r., Pohotovosť, C-76/10, EU:C:2010:685, pkt 71, 72).

66 Należy dodać, że za tożsamą z brakiem podania RRSO w umowie kredytu należy uznać sytuację, w której, jak to ma miejsce w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, umowa zawiera wyłącznie równanie matematyczne stanowiące wzór na obliczenie RRSO, przy czym nie podano danych niezbędnych do przeprowadzenia tego obliczenia.

67 W takiej sytuacji nie można bowiem uznać, że konsument posiada pełną wiedzę na temat warunków wykonania w przyszłości umowy w chwili jej zawierania, a zatem że dysponuje wszystkimi informacjami, które mogą mieć wpływ na zakres jego zobowiązania.

68 W związku z powyższym odpowiedź na pytanie drugie powinna brzmieć: art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w wypadku gdy w umowie kredytu konsumenckiego, po pierwsze, nie podano RRSO, a jedynie matematyczne równanie stanowiące wzór na obliczenie RRSO, przy czym nie podano danych niezbędnych do przeprowadzenia tego obliczenia, a po drugie, nie wskazano stopy oprocentowania, okoliczność taka ma decydujące znaczenie w ramach badania przez właściwy sąd krajowy, czy warunek umowny dotyczący kosztu kredytu jest wyrażony prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu tego przepisu.

W przedmiocie kosztów

69 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

1) **Dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w związku z zasadą równoważności należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, które nie zezwala organizacji ochrony konsumentów na przystąpienie do sprawy w charakterze interwenienta, w interesie konsumenta, w postępowaniu w sprawie nakazu zapłaty dotyczącego indywidualnego konsumenta oraz na wniesienie sprzeciwu od takiego nakazu w braku zakwestionowania go przez danego konsumenta, w wypadku gdy to uregulowanie faktycznie poddaje interwencje stowarzyszeń ochrony konsumentów w sporach objętych zakresem prawa Unii mniej korzystnym warunkom niż warunki mające zastosowanie do sporów z zakresu wyłącznie prawa wewnętrznego, co powinien sprawdzić sąd odsyłający.**

2) **Dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie obowiązywaniu uregulowania krajowego, takiego jak to rozpatrywane w postępowaniu głównym, które, mimo że przewiduje kontrolę nieuczciwego charakteru warunków zawartych w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem na etapie wydania nakazu zapłaty wobec konsumenta, to po pierwsze, nadaje urzędnikowi administracji sądu, niemającemu statusu sędziego, kompetencje do wydania tego nakazu zapłaty, a po drugie, ustanawia termin piętnastu dni na wniesienie sprzeciwu i wymaga, by sprzeciw był uzasadniony pod względem merytorycznym, w wypadku gdy taka kontrola z urzędu nie jest przewidziana na etapie wykonania danego nakazu, co powinien sprawdzić sąd odsyłający.**

3) **Artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku gdy w umowie kredytu konsumenckiego, po pierwsze, nie podano rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, a jedynie matematyczne równanie stanowiące wzór na obliczenie rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, przy czym nie podano danych niezbędnych do przeprowadzenia tego obliczenia, a po drugie, nie wskazano stopy oprocentowania, okoliczność taka ma decydujące znaczenie w ramach badania przez właściwy sąd krajowy, czy warunek umowny dotyczący kosztu kredytu jest wyrażony prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu tego przepisu.**

Podpisy